Ewaluacja funkcjonowania stowarzyszenia

Mieleńska Lokalna Grupa Rybacka

na lata 2014-2020

Raport za okres:

31.03.2018-31.03.2021

Zlecający:

Mieleńska Lokalna Grupa Rybacka
ul. Nadmorska 23
Sarbinowo 77-034

Wykonawca:

Pracownia Badań Soma
ul. Pod Krzywą Wieżą 12/1
Toruń 87-100

WŁAŚCICIEL
Monika Kwiecińska-Zdrenka

Sarbinowo, 2022

Pracownia Badań „SOMA"
Monika Kwiecińska-Zdrenka
Przy Skarpie 10E/18, 87-100 Toruń
Na Zapleczu 22B, 87-100 Toruń
NIP 879-144-55-69 REGON 340322938

Spis treści

Wprowadzenie 3
Funkcjonowanie MLGR 5
Wprowadzanie 5
Funkcjonowanie Biura LGD 8
Wnioski 11
Rekomendacje 12
Działalność informacyjno-promocyjna MLGR 13
Wnioski 15
Rekomendacje 16
Funkcjonowanie Rady MLGR 17
Wnioski 18
Rekomendacje 19
Funkcjonowanie Zarządu 20
Wnioski 20
Rekomendacje 20
Wyniki badania. Realizacja celów Lokalnej Strategii Rozwoju 21
Cele realizacji LSR i wskaźniki mierzące poziom osiągania celów LSR 21
Wnioski 23
Rekomendacje 24
Realizacja przedsięwzięć w ramach celów LSR 24
Wpływ poziomu realizacji programu na cele główne i szczegółowe LSR 32
Niwelowanie różnic wewnątrz obszaru LSR 40
Rekomendacje 40
Spis tabel i wykresów 41

Wprowadzenie

Niniejszy raport przedstawia wyniki badania ewaluacyjnego funkcjonowania stowarzyszenia Mieleńska Lokalna Grupa Rybacka oraz stanu realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju, w tym zakresu rzeczowego i finansowego postępu wdrażania.

Ewaluacja dotyczy okresu od podpisania „Umowy o warunkach i sposobie realizacji strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność" NR 11/WIRR-II/05/16 z dnia 16.05.2016r.", to jest od dnia 31.03.2018 r. do 31.03.2021 r.

Badanie zostało przeprowadzone zgodnie z zapisami Lokalnej Strategii Rozwoju MLGR w trakcie wdrażania strategii, poprzez działania monitoringowe i ewaluacyjne, a także w oparciu o Wytyczne nr 5/3/2017 w zakresie monitoringu i ewaluacji strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność w ramach Programu Operacyjnego Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Przedmiotem prowadzonej ewaluacji było kilka elementów:

1. Ramy organizacyjne realizacji LSR i ich wpływ na możliwość realizacji postawionych celów LSR, w tym celu badano: funkcjonowanie biura RLGD, funkcjonowanie Rady RLGD, funkcjonowanie Zarządu RLGD, strukturę członkowską RLGD
2. Sposób i rezultaty realizacji LSR

Przedmiot ewaluacji	Problem badawczy	Źródła danych	Kryteria ewaluacji
Funkcjonowanie MLGR	Stopień zainteresowania wnioskodawców naborami wniosków Terminowość realizacji zobowiązań	Kalendarz Naborów Listy rankingowe	Trafność
Cele realizacji LSR i wskaźniki mierzące poziom osiągania celów LSR	Adekwatność wskaźników do celów Stopień wykorzystania budżetu LSR Stopień osiągnięcia wskaźników realizacji celów Stopień spójności tempa osiąganych rezultatów z założeniami MLGR Ocena trwałości efektów uzyskanych w ramach poszczególnych projektów	Analiza celów LSR Analiza wskaźników LSR Analiza przedsięwzięć LSR Sprawozdania z realizacji LSR	Trafność Skuteczność Użyteczność Trwałość

W ewaluacji opierano się na następujących kryteriach:

1. Trafność – adekwatność planowanych celów interwencji do problemów i wyzwań społeczno-ekonomicznych
2. Skuteczność – stopień realizacji zakładanych celów
3. Użyteczność – całość rzeczywistych efektów interwencji
4. Trwałość – ciągłość pozytywnych efektów interwencji w perspektywie średnio- i długookresowej

Funkcionowanie MLGR

Wprowadzenie

Mieleńska Lokalna Grupa Rybacka to stowarzyszenie działające w oparciu o ustawę o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności.

W skład obszaru objętego LSR wchodzi osiem gmin, które są spójne terytorialnie, to jest łączą go uwarunkowania przyrodnicze, geograficzne, historyczne i kulturowe. Duże znaczenie w lokalnej gospodarce ma sektor rybacki.

Gmina	Status gminy	Liczba mieszkańców na dzień 31.12.2020 r.
Będzino	wiejska	8.639
Białogard	wiejska	7.538
Biesiekierz	wiejska	7.176
Dygowo	wiejska	5.582
Karlino	miejsko-wiejska	9.127
Mielno	miejsko-wiejska	4928
Połczyn Zdrój	miejsko-wiejska	15.059
Tychowo	miejsko-wiejska	6720
	RAZEM	**59857**

Cele działania Stowarzyszenia określa Statut (rozdział II, § 8), w którym znajdujemy dokładny ich zakres:

1. MLGR prowadzi działalność na rzecz rozwoju zrównoważonego i konkurencyjnego rybołówstwa i akwakultury oraz zrównoważonego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju terytorialnego obszarów rybackich, zgodnie z Programem Operacyjnym "Ryby 2014 – 2020.
2. Celami działania MLGR są w szczególności:
   1) działanie na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich, rozwoju sektora rybołówstwa oraz nadbrzeżnych obszarów rybackich;

2) mobilizowanie ludności do wzięcia aktywnego udziału w procesie rozwoju obszarów zależnych od rybactwa;
3) wzmocnienie konkurencyjności obszarów zależnych głównie od rybactwa;
4) realizacja LSR
5) działanie na rzecz rozwoju obszarów wiejskich, uwzględniających ochronę oraz promocję środowiska naturalnego, krajobrazu i zasobów historyczno – kulturowych, rozwój turystyki oraz popularyzację i rozwój produkcji wyrobów regionalnych.;
6) edukacja i informacja o Unii Europejskiej oraz możliwości współpracy z Funduszami Strukturalnymi Unii Europejskiej;
7) promocja i rozpowszechnianie umiejętności strategicznego planowania i zarządzania;
8) integracja społeczna;
9) rozwój regionalny i lokalny;
10) promocja i rozpowszechnianie samorządności lokalnej;
11) działanie na rzecz rozwoju i profesjonalizacji kadr administracji;
12) promocja i stymulowanie działań w zakresie inwestycji w infrastrukturę komunalną, w tym wspieranie inicjatyw społecznych na rzecz działań zawartych w LSR;
13) inspirowanie ludzi do podejmowania działalności gospodarczej.

MLGR realizuje cele (§ 9) poprzez:

1) opracowanie i przyjęcie LSR dla obszaru obejmującego zrzeszone w MLGR Gminy: Będzino, Białogard, Biesiekierz, Dygowo, Mielno, Tychowo; Miasta i Gminy: Karlino, Połczyn Zdrój,
2) rozpowszechnianie założeń LSR,
3) realizację zadań wynikających z przyjętej LSR,
4) prowadzenie doradztwa w zakresie przygotowywania projektów związanych z realizacją LSR,
5) upowszechnianie informacji o warunkach i zasadach udzielania pomocy na realizację projektów przedkładanych przez wnioskodawców, kryteriach wyboru projektów oraz sposobie naboru wniosków o pomoc w ramach realizowanej LSR,
6) wybór operacji w rozumieniu art. 2 pkt. 9 rozporządzenia nr 1303/2013, które mają być realizowane w ramach LSR;
7) organizowanie i finansowanie:
    a) przedsięwzięć o charakterze informacyjnym lub szkoleniowym, w tym seminariów, szkoleń, konferencji i konkursów,

b) imprez kulturalnych, takich jak festiwale, targi, pokazy i wystawy, służących zwłaszcza promocji regionu i jego tożsamości kulturowej,

c) działalności promocyjnej, informacyjnej i poligraficznej, w tym,

d) opracowywanie i druk broszur, folderów, plakatów, opracowywanie i rozpowszechnianie materiałów audiowizualnych, tworzenie stron internetowych, przygotowywanie i rozpowszechnianie innych materiałów o charakterze reklamowym lub promocyjnym;

8) współpracę i wymianę doświadczeń z innymi podmiotami działającymi na rzecz rozwoju obszarów zależnych od rybactwa,

9) prowadzenie innych działań wspomagających realizację LSR

Organami Władzy Stowarzyszenia są: Walne Zebranie Członków, Zarząd, Rada MLGR, Komisja Rewizyjna.

Członkowie Stowarzyszenia dzielą są na:

I. członków zwyczajnych;

Członkami zwyczajnymi może być osoba fizyczna lub osoba prawna, w tym jednostka samorządu terytorialnego z wyłączeniem województwa. Osoby prawne w pracach organów stowarzyszenia działają przez swoich przedstawicieli (organy uprawnione do ich reprezentowania lub inne podmioty uprawnione do reprezentowania osób prawnych), albo przez pełnomocników umocowanych do uczestniczenia w pracach organów Stowarzyszenia

Członek zwyczajny MLGR ma prawo:

1) czynnego i biernego prawa wyborczego;

2) uczestniczenia w zebraniach, konferencjach, szkoleniach itp., organizowanych przez MLGR;

3) zgłaszanie opinii, wniosków i postulatów pod adresem władz MLGR.

Do obowiązków członka zwyczajnego MLGR należy:

1) aktywne uczestniczenie w pracach i realizacji celów MLGR;

2) przestrzeganie statutu, regulaminów i uchwał Zarządu oraz Walnego Zebrania Członków (WZC) MLGR;

3) uiszczenie opłaty wpisowej i innych świadczeń obowiązujących w MLGR.

II. członków wspierających - może być osoba fizyczna lub prawna zainteresowana działalnością MLGR, deklarująca poparcie finansowe lub rzeczowe na rzecz MLGR; posiada prawa i obowiązki członka zwyczajnego z wyjątkiem biernego i czynnego prawa wyborczego

III. członków honorowych - osoba fizyczna lub prawna, która wniosła szczególny wkład dla realizacji celów MLGR, posiada prawa i obowiązki członka zwyczajnego z wyjątkiem biernego i czynnego prawa wyborczego oraz jest zwolniony z opłacania składek członkowskich.

Statut określa zarówno warunki nabycia, jak i utraty członkostwa.

Członkowie reprezentują cztery sektory:

1) gospodarczy,
2) w tym rybacki
3) społeczny – mieszkańcy, organizacje pozarządowe
4) publiczny – jednostki samorządu terytorialnego

Tabela 1. Członkowie MLGR według sektorów – stan na 31.03.20

Sektor	Liczba osób
Gospodarczy	173
Rybacki	51
Społeczny	41
Publiczny	8
ogółem	273

Funkcjonowanie Biura LGD

Cel: ocena adekwatności kompetencji i wymagań stawianych pracownikom Biura w stosunku do powierzonych zadań

Sposób funkcjonowania, zakres działania i kompetencji Biura LGD określa Regulamin Biura Stowarzyszenia Mieleńska Lokalna Grupa Rybacka.

Wedle jego zapisów (§ 2) Biuro ma dwa podstawowe zadania. Są to:

1) „Biuro prowadzi sprawy Zarządu i Stowarzyszenia między innymi poprzez inspirowanie i podejmowanie działań na rzecz Stowarzyszenia oraz pełną obsługę Zarządu i Rady w zakresie spraw administracyjnych, finansowych i organizacyjnych"

2) „realizacja celów i zadań Zarządu, Rady oraz Stowarzyszenia", co obejmuje działalność na rzecz rozwoju zrównoważonego i konkurencyjnego rybołówstwa i akwakultury oraz zrównoważonego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju terytorialnego obszarów rybackich, zgodnie z Programem Operacyjnym Ryby 2014 – 2020", w tym:

✓ **realizacja LSR**
✓ współdziałanie na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich, rozwoju sektora

rybołówstwa oraz nadbrzeżnych obszarów rybackich;

- ✓ mobilizowanie ludności do wzięcia aktywnego udziału w procesie rozwoju obszarów zależnych od rybactwa;
- ✓ wzmocnienie konkurencyjności obszarów zależnych głównie od rybactwa;
- ✓ działanie na rzecz rozwoju obszarów wiejskich, uwzględniających ochronę oraz promocję środowiska naturalnego, krajobrazu i zasobów historyczno – kulturowych, rozwój turystyki oraz popularyzację i rozwój produkcji wyrobów regionalnych.;
- ✓ edukacja i informacja o Unii Europejskiej oraz możliwości współpracy z Funduszami Strukturalnymi Unii Europejskiej;
- ✓ promocja i rozpowszechnianie umiejętności strategicznego planowania i zarządzania;
- ✓ integracja społeczna;
- ✓ rozwój regionalny i lokalny;
- ✓ promocja i rozpowszechnianie samorządności lokalnej;
- ✓ działanie na rzecz rozwoju i profesjonalizacji kadr administracji;
- ✓ promocja i stymulowanie działań w zakresie inwestycji w infrastrukturę komunalną, w tym wspieranie inicjatyw społecznych na rzecz działań zawartych w LSR;
- ✓ inspirowanie ludzi do podejmowania działalności gospodarczej.

Każde z tych zadań wymaga w istocie innych kompetencji pracowników biura:

1) Dla realizacji obsługi organizacyjnej powinni mieć podstawowe umiejętności organizacyjne, administracyjne i księgowe, i dodatkowo:

   a. znajomość zasad, warunków i trybu ubiegania się o przyznanie pomocy
   b. znajomość aktualnych przepisów, wytycznych i ich interpretacji
   c. znajomość dokumentów istotnych w procesie ubiegania się o przyznanie pomocy
   d. komunikatywność – Biuro świadczy także doradztwo na każdym etapie ubiegania się o pomoc, realizacji operacji i rozliczania wykorzystanej pomocy, prowadzi też korespondencję.

W Regulaminie przewidziano, że funkcję tę będzie spełniał jeden pracownik na stanowisku „Kierownik Administracyjny", któremu powierzono zadania organizacyjne związane z obsługą naborów wniosków (opracowywanie regulaminów konkursowych, bezpłatne doradztwo dla potencjalnych beneficjentów, obsługa związana z naborami wniosków składanych w ramach wdrażania LSR, nadzór nad realizacją rzeczową przedsięwzięć oraz kontrola i monitorowanie realizacji umów oraz sporządzanie końcowego rozliczenia rzeczowego pod kątem zgodności z warunkami umów, przygotowywanie sprawozdań z realizacji LSR dla Zarządu i Instytucji Wdrażającej) oraz współpraca i pomoc w realizacji działań Rady Stowarzyszenia, a także monitoring wdrażania LSR.

Nie ma wśród tych zadań obsługi księgowej – tę powierzono zewnętrznemu podmiotowi, jest to biuro rachunkowo-księgowe.

2) Realizację bieżących działań Stowarzyszenia powierzono – według regulaminu –

drugiemu pracownikowi na stanowisku „konsultanta ds. projektów MLGR". Do jego obowiązków należą obok obsługi naborów wniosków, także planowanie, organizowanie animacji lokalnej i współpracy, opracowywanie wniosków dotyczących funkcjonowania Biura.

Biurem kieruje Dyrektor Biura, który sprawuje pieczę nad majątkiem i sprawami Stowarzyszenia w ramach jego umocowania. Odpowiedzialny jest za prawidłowe zarządzanie sprawami Stowarzyszenia oraz funkcjonowanie i prawidłową organizację pracy Biura w ramach posiadanych kompetencji, nie zastrzeżonych do kompetencji innych organów Stowarzyszenia. Dyrektor Biura wykonuje zadania pracodawcy w stosunku do pozostałych pracowników Biura w zakresie planowania pracy oraz nadzoru i oceny wykonywania zadań przez pracowników Biura.

Do działań Biura są na bieżąco monitorowane – osoby korzystające z usług Biura – proszone są o wypełnienie anonimowej ankiety oceniającej warunki stworzone do załatwiania spraw w biurze, kompetencje i fachowość pracowników biura oraz kulturę osobistą i komunikatywność pracowników biura. Uzyskane oceny (patrz wykres 1) są bardzo wysokie. Tylko pojedyncze osoby (spośród 112, które wypełniły ankietę) wystawiały oceną dobrą (dlatego na wykresie 1 umieszczono tylko fragment skali oceniającej) zamiast bardzo dobrej. Częściej dotyczyło to warunków stworzonych w biurze (jeden z badanych zwrócił uwagę, że biuro jest zniszczone). Oceny odnoszące się wprost do pracowników są jeszcze wyższe (średnia ocena to 4,96 na skali 1-5). Jeśli badani dopisywali uwagi, to wyłącznie pozytywne, m.in. „Bardzo profesjonalna i sympatyczna obsługa"; „bardzo kompetentna osoba", „miła atmosfera", „fachowe doradztwo", „kompetentne, rzetelne osoby". Co warto podkreślić te pozytywne oceny odnoszą się zarówno do poziomu wiedzy, jak i sposobu komunikacji pracowników z klientami.

Wykres 1. Wyniki ankiety oceniającej funkcjonowanie biura stowarzyszenia MLGR (N=112)

Źródło: ankiety ewalucyjne osób korzystających z konsultacji i indywidualnego doradztwa (skala ocen 1-5, gdzie 1 oznaczało oceną bardzo niską, 5 – bardzo wysoką)

Wnioski

Regulamin w przejrzysty sposób przedstawia strukturę organizacyjną biura oraz zadania, jakie ma do spełnienia Biuro i zakres czynności poszczególnych pracowników. Zapis zakresu czynności konsultanta ds. projektów MLGR wskazuje na to, że RLGD powierza czynności animacyjne zewnętrznym podmiotom, bowiem do obowiązków konsultanta należy jedynie „planowanie, organizowanie animacji lokalnej i współpracy" (paragraf 15).

Regulamin wprawdzie nie zawiera wskazań dotyczących szczegółowych kompetencji pracowników, ale są one każdorazowo szczegółowo określane dla celów rekrutacji.

W Regulaminie nie ma sformułowanych wprost zapisów, które pozwalałyby uniknąć pracownikom konfliktu interesu. Być może warto rozważyć wprowadzanie zasady, że w biurze RLGD nie mogą być zatrudnione osoby, które jednocześnie prowadzą zarobkową działalność lub świadczą pracę na rzecz innych podmiotów, ale **wyłącznie polegającą na doradztwie w przygotowywaniu wniosków o dofinansowanie lub ubieganiu się o pomoc przyznawaną w ramach Programu Operacyjnego „Rybactwo i Morze" na lata 2014-2020."** Wyeliminowałoby to ewentualne konflikty interesu.

Działania podejmowane przez pracowników są oceniane na podstawie ankiet zewnętrznych (wypełnianych dobrowolnie i anonimowo przez osoby, korzystające z usług Biura). Dodatkowo podlegają cyklicznej (raz w roku) ocenie dokonywanej przez Dyrektora Biura. Brakuje zapisów dotyczących uzyskiwania przez pracownika informacji zwrotnej na temat jakości swojej pracy - chociaż z informacji uzyskanych w LGD wynika, że taką informację pracownicy uzyskują i, w razie potrzeby, kierowani są na niezbędne szkolenia). Dobrą

praktyką w tym zakresie jest traktowanie oceny rocznej jako narzędzia motywującego pracowników, pozwalającego na wzmocnienie ich kompetencji, a nie jako narzędzia dyscyplinującego (co zwykle obniża motywację pracowników i staje się polem konfliktów).

Brak tych zapisów nie wpłynął dotąd na płynność funkcjonowania Biura.

Rekomendacje

Zalecane jest włączenie do regulaminu spis niezbędnych minimalnych kompetencji, jakie powinni spełniać pracownicy Biura wraz ze wskazaniem sposobu weryfikacji spełniania tych kryteriów.

Dodatkowo warto rozważyć uzupełnienie zapisów Regulaminu o opis praktykowanych już procedur oceny pracowniczej, przewidujących zarówno przekazywanie informacji zwrotnych pracownikom, jak i efektów tej oceny (w razie deficytów jakichś umiejętności, pracownik kierowany jest na dodatkowe szkolenia).

Działalność informacyjno-promocyjna MLGK

Cel: ocena adekwatności podjętych działań informacyjno-promocyjnych wobec postawionych celów LSR

Rodzaj podejmowanych działań informacyjno-promocyjnych określony został w Planie Komunikacji stanowiącym załącznik do LSR. Przyjęto cztery tych działań:

1. informowanie o prowadzonych naborach wniosków, zasadach przyznawania pomocy i zasadach oceny i wyboru operacji przez RLGD (cel główny)
2. informowanie o działaniach podejmowanych przez RLGD
3. informowanie o postępach we wdrażaniu LSR
4. Informowanie o projektach zrealizowanych ze środków LRS i transfer dobrych praktyk (LSR, s. 53)

W Planie Komunikacji przyjęto, że środki przekazu będą zróżnicowane i dostosowane do potrzeb grup docelowych komunikacji, wśród których wyróżniono:

1. Społeczność lokalna (ogół mieszkańców)
2. Społeczność rybacka (rybacy, armatorzy, przedsiębiorcy i osoby zatrudnione w sektorze rybackim na każdym etapie łańcucha dostaw produktów rybnych i osoby, które utraciły pracę w tym sektorze)
3. Grupy defaworyzowane:
    a. osoby do 40. roku życia
    b. osoby starsze (po 50 r. ż.)
    c. kobiety
    d. osoby niepełnosprawne
4. Przedstawiciele sektora publicznego, w tym JST
5. Organizacje pozarządowe i podmioty ekonomii społecznej
6. Przedsiębiorcy
7. Liderzy lokalni (sołtysi, członkowie rad sołeckich, członkowie grup nieformalnych, zrzeszeń, lokalni aktywiści)
8. Członkowie RLGD

Poszczególne formy i kanały komunikacji dopasowano nie tylko do potrzeb i preferencji poszczególnych grup, ale także poddano analizie ich adekwatność do realizacji założonych celów komunikacyjnych.

Realizacja planu komunikacji była systematycznie monitorowana, co znajduje odzwierciedlenie w sprawozdaniach rocznych (patrz tab. 2).

Tabela 2. Realizacja celów informacyjno-promocyjnych

L.p.	Sposób realizacji celów informacyjno-promocyjnych	Cel	Postęp rzeczowy (w procentach) na koniec 2020 roku
1	Liczba przeprowadzonych szkoleń, spotkań, wydarzeń edukacyjnych, aktywizacyjnych i integracyjnych	55	129,09
2	Liczba osób/podmiotów, którym udzielono indywidualnego doradztwa	139	134,53
3	Liczba wydarzeń promocyjnych, na których promowano działalność MLGR	20	125
4	Liczba opracowanych publikacji i materiałów promocyjnych	4	125
5	Liczba osób, które wzięły udział w przeprowadzonych szkoleń, spotkań, wydarzeń edukacyjnych, aktywizacyjnych i integracyjnych	3000	21,93
6	Liczba osób, które wzięły udział w wydarzeniach promocyjnych, na których promowano działalność MLGR	3000	56,67
7	Liczba odbiorców materiałów promocyjnych	2000	2,5
8	Liczba odwiedzin strony internetowej	5000	300

Uczestnicy szkoleń wypełniali ankietę oceniającą, dzięki czemu można było na bieżąco reagować na ewentualne problemy. Oceny szkoleń są bardzo wysokie – szczególnie doceniono zrozumiałość treści przekazanych na szkoleniu. Pojedyncze osoby miały zastrzeżenia, co do precyzyjności informacji o tematyce szkolenia (średnia ocena to 4,83 w pięciostopniowej skali) i co do jakości szkolenia. Nie pojawiły się oceny niższe niż 4. Badani nie zapisali uwag, które pozwoliłyby na wprowadzenie odpowiednich korekt.

Wykres 2. Wyniki ankiety oceniającej szkolenia organizowane przez MLGR (N=23)

Źródło: ankiety ewalucyjne uczestników szkoleń (skala ocen 1-5, gdzie 1 oznaczało oceną bardzo niską, 5 – bardzo wysoką)

Wśród narzędzi ewaluacji wewnętrznej należy także zwrócić uwagę na wprowadzenie jako stałej praktyki warsztatów refleksyjnych – łącznie w badanym okresie odbyły się 3 takie warsztaty.

Dodatkowo corocznie na Walnym Zgromadzeniu Członków LGD omawiane są postępy we wdrażaniu Lokalnej Strategii Rozwoju, trudności oraz czynniki sprzyjające jej realizacji. W programie walnego zgromadzenia co roku przewidziany jest czas na dyskusję na temat aktualności celów, trafności wskaźników, skuteczności podejmowanych działań informacyjno-promocyjnych oraz obszarów, w których niezbędne są zmiany. Część uczestników Walnego Zgromadzenia korzysta z tej możliwości, co staje się ważnym przyczynkiem do refleksji nad sposobem wdrażania LSR.

Wnioski

Plan komunikacji jest dobrze przemyślany i skonstruowany. Środki i kanały komunikacji dobrano adekwatnie do potrzeb potencjalnych beneficjentów. Przewidziano odpowiednie sposoby komunikowania się ze wszystkimi potencjalnymi wnioskodawcami, beneficjentami, jak i odbiorcami końcowymi działań MLGR.

Podkreślić należy, że wszystkie wskaźniki produktu osiągnięto w stopniu przekraczającym założone wartości. Nie udało się natomiast do końca 2020 roku zrealizować wszystkich założonych działań informacyjnych. Zaważyła na tym jednak pandemia COVID-19, która uniemożliwiła organizację spotkań i otwartych wydarzeń oraz w znaczący sposób ograniczyła możliwość bezpośredniego kontaktu potencjalnych wnioskodawców i beneficjentów z

Biurem LGD. Nie ma ryzyka nie osiągnięcia założonych wskaźników rezultatu zarówno ze względu na czas pozostały na ich realizację, jak i na poziom przygotowania Biura do podjęcia tych działań (przygotowano zarówno stronę internetową, jak i inne materiały promocyjne).

Warto zwrócić uwagę, że budżet na planowane działania informacyjno-promocyjne jest bardzo niski, a mimo to MLGR podejmuje, zgodnie z założeniami, bardzo szeroką paletę działań.

Rekomendacje

Podejmowane dotąd działania informacyjno-promocyjne nie wymagają korekt. Należy jednak część z nich zintensyfikować, jak podkreślają sami członkowie MLGR, jak i pracownicy Biura (wypowiadający się w ramach ewaluacji wewnętrznej). W ich opinii, w kolejnej perspektywie finansowej niezbędne będzie przede wszystkim zwiększenie liczby indywidualnych konsultacji, w celu zwiększenia jakości składanych aplikacji.

Funkcjonowanie Rady MLGR

Cel: ocena racjonalności rozwiązań regulaminowych i procedur; ocena adekwatności kompetencji i wiedzy członków Rady stosunku do powierzonych zadań

Sposób funkcjonowania Rady określa przyjęty uchwałą numer 10/2018 Nadzwyczajnego Walnego Zebrania Członków Mieleńskiej Grupy Rybackiej z dnia 22 października 2018 r.
Regulamin zawiera zapisy określające:

1) Sposób powoływania członków Rady, w tym w szczególności fakt, że co najmniej 50% głosów w decyzjach dotyczących wyboru musi pochodzi od partnerów niebędących instytucjami publicznymi.
2) Warunki, jakie musi spełniać członek Rady:
    a. bezstronność (dokładniej złożenie oświadczenia, co do możliwych konfliktów interesu – dokumentowych w Rejestrze Interesów)
    b. odpowiednie kwalifikacje i doświadczenie członków Rady, w tym:
        i. co najmniej ⅓ składu Rady musi posiadać wiedzę i doświadczenie zdobyte po ukończeniu szkolenia;
        ii. co najmniej 1/3 składu Rady musi posiadać wiedzę i doświadczenie zdobyte w ramach realizacji PO Rybactwo i Morze na lata 2007 – 2013
3) zakres obowiązków (i warunki usprawiedliwiające ich niewykonanie)
4) sposób wyboru i zakres obowiązków Przewodniczącego i Wiceprzewodniczącego Rady
5) częstość i okoliczności zwoływania posiedzeń Rady (cel i procedury) – przy czym miejsce, termin i porządek posiedzenia konsultowane są z Zarządem i Biurem, wszystkie te ustalenia są jawne i publikowane na stronie internetowej LGD
6) warunki do odbycia głosowań (quorum) oraz parytety, jakie muszą być zachowane w głosowaniu (żadna strona nie może mieć więcej niż 49% głosów)
7) warunki wyłączenia członka Rady z udziału w głosowaniu w danej sprawie
8) szczegółowe kryteria oceny wniosków poddanych głosowaniu
9) szczegółowe kryteria i zasady głosowania nad operacjami własnymi LGD
10) sposób dokumentowania posiedzeń
11) prowadzenie postępowań odwoławczych

Rada MLGR ma liczyć od 12 do 15 członków. Przedstawiciele sektora publicznego nie mogą mieć więcej niż 49% głosów. Poza reprezentowaniem danego sektora, kandydaci do Rady nie muszą spełniać dodatkowych warunków.

Do obowiązków radnych należą:
- uczestniczenie w posiedzeniach Rady, w tym;
    - udział w głosowaniu nad jego uchwałami, osobiście, a członkowie będący osobami prawnymi - przez organ uprawniony do reprezentowania tej osoby prawnej albo

pełnomocnika umocowanego do uczestnictwa w pracach Komitetu (o ile nie ma podstaw do wykluczenia z konkretnego głosowania)
- głosowanie nad uznaniem zgodności operacji z LSR
- głosowanie w sprawie oceny operacji według kryteriów wyboru określonych LSR,
- przyznawanie operacjom odpowiednią liczbę punktów zgodnie z instrukcję do karty oceny operacji według lokalnych kryteriów wyboru dla właściwego obszaru wsparcia.
- uczestniczenie w szkoleniach organizowanych przez LGD.

Nadrzędnym dokumentem wobec Regulaminu jest Statut Stowarzyszenia – zapisy dotyczące składu Rady w obu dokumentów są tożsame.

Bardzo istotne są zapisy zawarte zarówno w Regulaminie, jak i Statucie Stowarzyszenia, dotyczące wykluczenia z poszczególnych głosowań tych członków Rady, którzy mogą być w konflikcie interesu. W tym, w szczególności uwagę zwraca zapis, że „członkiem Rady nie mogą być osoby prowadzące odpłatną działalność lub świadczące pracę polegającą na doradztwie w przygotowaniu wniosków o dofinansowanie lub ubieganiu się o pomoc przyznawaną w ramach osi priorytetowej Programu Operacyjnego „Rybactwo i Morze" (PO Rybactwo i Morze na lata 2014-2020 2014-2020). Dodatkowo przyjęto, że w wyborze operacji lub ustalaniu kwoty wsparcia nie mogą uczestniczyć członkowie rady, gdyby o finansowanie ubiegali się ci członkowie, ich krewni, powinowaci do drugiego stopnia pokrewieństwa lub małżonka, osoba związaną z tym członkiem Rady z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli, osoba, której pełnomocnikiem jest ten członek Rady, przez korporacyjną osobę prawną, której członkiem jest ten członek Rady i przez podmiot, z którym członek Rady przed upływem trzech lat od daty rozpoczęcia posiedzenia Rady pozostawał w stosunku pracy lub zlecenia lub był członkiem jego władz. Członkowie Rady nie mogą pełnić ww. działalności, ani podjąć jej w trakcie zasiadania w Radzie.

Wybór

Na stronie internetowej Stowarzyszenia opublikowano listę członków Rady obejmującej 15 osób nie przypisano jednak, jaki sektor reprezentują. Publikacja takiej informacji nie jest wymagana, ale jej brak powoduje to, że nie jest możliwa ocena, czy zachowano niezbędną równowagę pomiędzy poszczególnymi sektorami. Jednak podczas wyboru Rady LGR informacje te są uwzględniane z pełną starannością.

Regulamin przewiduje kryteria merytoryczne wyboru Członków rady, nie określa natomiast ani sposobu weryfikowania tej wiedzy, ani podstawy oceny. Skądinąd organizowane było szkolenie dla biura, członków rady i zarządu zakończone testem. Przy takiej praktyce, nie jest niezbędne zapisanie jej na stałe do regulaminu (chociaż nie jest wykluczone).

Regulamin przewiduje wprowadzenie bardzo dobrego rozwiązania umożliwiającego odpowiednio wczesne zapoznanie się z dokumentami i materiałami przez członków Rady

przed jej posiedzeniami. Pozwala to członkom Rady szczegółowo zbadać dokumenty, ale także uzupełnić wiedzę merytoryczną niezbędną do ich oceny. Przyjęto, że dokumenty te są przekazywane z pomocą poczty elektronicznej i dodatkowo są dostępne w biurze. Fakt, że dokumentacja jest dostępna w wersji elektronicznej musiała wpływać pozytywnie na sprawność pracy Rady, szczególnie w pandemii. Przyjęto regulacje dotyczące ważności głosowania w przypadku zastosowania procedury zdalnej. Zabrakło zapisów, które wskazywałyby na dochowanie staranności w przesyłaniu danych wrażliwych.

Rekomendacje

Nie rekomendujemy wskazywania ściślejszych kryteriów wyboru członków Rady – ich wprowadzenie mogłoby spowodować, że nie będzie chętnych do kandydowania do Rady.

Funkcjonowanie Zarządu

Cel: Ocena racjonalności rozwiązań regulaminowych i Procedur

Zarząd jest jednym z czterech podmiotów stanowiących władze Stowarzyszenia (obok Walnego Zgromadzenia Członków, Rady i Komisji Rewizyjnej). Jego funkcjonowanie określają zapisy Statutu Stowarzyszenia oraz Regulamin Pracy Zarządu MLGR, w tym w szczególności to, że:

1) Zarząd składa się z 3 członków – Prezesa, Wiceprezesa i Skarbnika – przynajmniej jedna z tych osób musi być przedstawicielem sektora rybackiego,
2) nie można łączyć zasiadania w Zarządzie z zasiadaniem w Radzie lub Komisji Rewizyjnej (członek Zarządu nie może być też w stosunku pokrewieństwa, powinności lub podległości z tytułu z zatrudnienia z osobą zasiadającą w którymś z tych ciał),
3) nie można łączyć zasiadania w Zarządzie z odpłatną działalnością polegającą na doradztwie w przygotowaniu wniosków o dofinansowanie lub ubieganiu się o pomoc przyznawaną w ramach PO Rybactwo i Morze na lata 2014-2020,
4) kadencja trwa sześć lat.

W ocenianym okresie Zarząd odbył 9 posiedzeń i podjął 86 uchwał. (źródło: strona internetowa MLGR, stan 31.03.2021).

Wnioski

Regulamin i Status zawierają wystarczająco czytelny zakres odpowiedzialności i zadań Prezesa i Wiceprezesa.

Od przyszłych członków Zarządu, którzy mają decydować m.in. o konieczności uaktualnienia LSR, ocenie jej realizacji, zakresu tematycznego i limitów środków w ramach naboru – nie oczekuje się (na poziomie zapisów badanych dokumentów) wyraźnie wskazanych kompetencji. Należy jednak zwrócić uwagę, że w praktyce członkowie Zarządu – podobnie jak członkowie Rady i innych ciał decyzyjnych LGD – uczestniczą w szkoleniach.

Rekomendacje

Ze względu czas realizacji PO Rybactwo i Morze na lata 2014-2020 bardzo dobrym rozwiązaniem jest odpowiednio długa kadencja Zarządu powodująca, że za ostateczne jego rozliczenie odpowiadał Zarząd, w składzie, który w sposób realny mógł wpływać na realizację Programu.

Wyniki badania. Realizacja celów Lokalnej Strategii Rozwoju

Cele realizacji LSR i wskaźniki mierzące poziom osiągania celów LSR

Cel: ocena adekwatności wskaźników do celów

Pytania szczegółowe:

- Czy w LSR właściwie zdefiniowano grupy beneficjentów i odbiorców działań?
- Czy realizowane działania odpowiadały potrzebom grup, do których je kierowano?

Diagnoza, która była podstawą LSR została opracowana w oparciu o kilka źródeł: dane zastane (statystyki publiczne), badanie opinii mieszkańców (N=373) oraz warsztaty konsultacyjne z mieszkańcami. Pozwoliło to na ocenę, jakie są potrzeby obszaru, jakie działania należy podjąć i do kogo powinny być one w szczególności kierowane.

Wśród głównych problemów występujących na obszarze RLGD uznano:

- ✓ niskie zarobki mieszkańców, które są konsekwencją słabości rynku pracy;
- ✓ niewystarczające wykorzystanie potencjału turystycznego (baza noclegowa rozwijała się głównie w pasie nadmorskim, słabo rozwinięta była infrastruktura turystyczna – m.in. ścieżki rowerowe, szlaki piesze – które zachęcałby turystów do korzystania z atrakcji na całym obszarze) – co jest tym ważniejsze, że sektor ten dominuje wśród branż, w jakich funkcjonują przedsiębiorcy z obszaru LSR;
- ✓ braki w infrastrukturze publicznej – braki te wpływają nie tylko na jakość życia mieszkańców, ale także mają konsekwencje ekonomiczne (np. zwiększone ryzyko wypadania z rynku pracy kobiet po urodzeniu dziecka lub migracje młodzieży do większych ośrodków, w których mogą kontynuować edukację);
- ✓ niewystarczający poziom aktywności i integracji mieszkańców.
- ✓ niska dochodowość działalności rybackiej (szczególnie morskiej) (LSR, s. 20-21).

W diagnozie wskazano dodatkowo uwarunkowania demograficzne tych problemów – w tym w szczególności gwałtowny odpływ młodych mieszkańców, wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym w ogóle mieszkańców i związane z tym rosnące obciążenie demograficzne.

Wśród uwarunkowań ekonomicznych tych problemów wskazywano głównie problemy dotyczące rynku pracy: niskiego poziomu aktywności ekonomicznej mieszkańców i bardzo wysoki poziom bezrobocia, sezonowość zatrudnienia, skutkujące wysokim stopniem

zależności od wsparcia socjalnego. Z drugiej strony, warunki zatrudnienia były niekorzystne – płace niskie – co z kolei mogło stanowić dodatkowy czynnik zniechęcający do podejmowania aktywności zawodowej przez mieszkańców. Struktura wykształcenia mieszkańców sprzyja popadaniu w pułapkę trwałego bezrobocia i wykluczenia społecznego.

To problemy, które miały odzwierciedlenie w formułowanych przez mieszkańców potrzeby: tworzenie miejsc pracy, zwiększanie zarobków mieszkańców, poprawa wyników ekonomicznych podmiotów rybackich, poprawa infrastruktury publicznej.

Na podstawie tych ustaleń wyznaczono siedem grup docelowych:

1) społeczność rybacka
2) przedsiębiorcy
3) sektor publiczny
4) organizacje branżowe (w szczególności zrzeszające rybaków i podmioty z sektora rybackiego)
5) ogół mieszkańców
6) młodzież
7) seniorzy

Tabela 3. Logika wyznaczonych celów szczegółowych i przedsięwzięć LSR

Uwarunkowanie problemu	Zdiagnozowany problem	Konsekwencje problemu	Cel szczegółowy	Przedsięwzięcie	Grupa docelowa
niekorzystne uwarunkowania rynku pracy – sezonowość, niska efektywność finansowa w sektorze rybackim, mało miejsc pracy	niskie zarobki mieszkańców	niska aktywność ekonomiczna, niska wartość produktów rybactwa, wysokie bezrobocie, zależność od pomocy społecznej, migracje młodych	1.1	1.1.1 1.1.2 1.1.3 1.1.4	Organizacje branżowe Społeczność rybacka Młodzi Sektor prywatny
Niska atrakcyjność obszaru LSR, braki infrastruktury turystycznej i	niewystarczające wykorzystanie potencjału turystycznego niewykorzystanie potencjału	pogłębianie różnic wewnątrz obszaru, sezonowość zatrudnienia	2.1	2.1.1 2.1.2 2.1.3	Sektor publiczny Przedsiębiorcy

Uwarunkowanie problemu	Zdiagnozowany problem	Konsekwencje problemu	Cel szczegółowy	Przedsięwzięcie	Grupa docelowa
rozwój turystyki głównie w pasie nadmorskim	rybackiego dziedzictwa kulturowego				
niewystarczające inwestycje, związane z niskimi dochodami gmin (niska liczba przedsiębiorstw)	braki w infrastrukturze publicznej	obniżanie się jakości życia ryzyko migracji wypadanie kobiet z rynku pracy	2.1	2.1.1	Sektor publiczny
wykluczenie społeczne części mieszkańców brak znajomości lokalnych tradycji i źródeł tożsamości	niewystarczający poziom aktywności i integracji mieszkańców	obniżanie się jakości życia ryzyko migracji	2.1 3.1	2.1.1 3.1.1	Ogół mieszkańców
migracje młodych	starzenie się społeczności	Rosnące obciążenie demograficzne Zwiększanie się liczby odbiorców pomocy społecznej	1.1	1.1.1	Seniorzy Młodzi Ogół mieszkańców
niska aktywność ekonomiczna Wysoki poziom bezrobocia Niskie zarobki	duża zależność od pomocy społecznej	trwałe wykluczenie społeczne mieszkańców	3.1	3.1.1	Ogół mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne na podstawie LSR

Wnioski

Autorzy LSR dbali o to, aby wszystkie problemy wskazane w diagnozie znalazły uzasadnienie w statystykach publicznych i w opiniach mieszkańców oraz żeby znalazły one odzwierciedlenie w wyznaczonych do realizacji celach i przedsięwzięciach. Dokument jest pod tym względem spójny.

Za cele podstawowe przyjęto wieloaspektowe wsparcie rozwoju sektora rybackiego (służy temu cel szczegółowy 1.1, ale także częściowo cel 2.1 i cel 3.1 i 3.2) i nieco węższe wsparcie dla sektora turystycznego (cel 2.1 – przedsięwzięcie 2.1.1). To zasadne, bowiem można uznać, że są to główne sektory gospodarcze obszaru – pierwszy określa ściśle jego tożsamość, drugi daje najliczniejsze zatrudnienie. Ważnym aspektem tych działań jest próba

przywrócenia znaczenia sektora rybackiego, zarówno w kategoriach ekonomicznych (przedsięwzięcia 1.1.1, 1.1.2, 2.3.1), jak i w kategoriach kulturowych i roli tego sektora dla budowania tożsamości lokalnej (2.2.1), w tym powierzenia sektorowi aktywnej roli w tym procesie (3.1.1).

Przyjęto, że poprawa poziomu infrastruktury przy jednoczesnym wzmacnianiu tożsamości lokalnej wpłynie na poprawę oceny jakości życia mieszkańców (chociaż ta już jest bardzo dobra) i zahamuje negatywne procesy, w szczególności odpływ młodzieży i wypadanie kobiet z rynku pracy ze względu na brak usług społecznych dla osób zależnych (dzieci i niesamodzielnych seniorów). Jednocześnie pominięto jednak ważny aspekt związany z pobudzaniem aktywności społecznej i zawodowej mieszkańców – uzupełnienie braków infrastrukturalnych nie musi samoczynnie przynieść zmian trwałych postaw bierności części mieszkańców, a bez tych zmian z kolei nie będzie możliwe rozwiązanie części ze zdiagnozowanych problemów.

Podjęte działania zasadniczo odpowiadają zdiagnozowanym potrzebom grup, do których je kierowano.

Rekomendacje

Rekomendujemy, aby kontynuować dotychczasowe kierunki działań, ale uzupełnić je o te, które kierowane są wprost do grup społecznie wykluczonych lub narażonych na wykluczenie.

Realizacja przedsięwzięć w ramach celów LSR

Cel: ocena adekwatności przedsięwzięć do przepisów RLKS i do celów LSR

Pytania szczegółowe:

- Jaki jest stopień osiągnięcia celu głównego i przypisanych do niego wskaźników LSR?
- Czy działania sprzyjające rozwojowi były w podobnym stopniu realizowane w różnych częściach obszaru?
- W jakim stopniu realizacja Programu przyczyniła się do osiągnięcia celów głównych i szczegółowych LSR?

W Lokalnej Strategii Rozwoju sformułowano trzy cele główne, któremu przypisano 7 celów szczegółowych i 9 przedsięwzięć:

1. Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości

1.1. Podnoszenie wartości produktów rybactwa oraz dywersyfikacja dochodów lub zatrudnienia na obszarze LSR do 2022 roku:

1.1.1. Podnoszenie wartości produktów rybactwa oraz dywersyfikacja dochodów lub poprzez tworzenie lub rozwijanie łańcucha dostaw produktów sektora rybołówstwa, rybactwa śródlądowego i akwakultury na obszarze LSR do 2022 roku.

1.1.2. Wspieranie przedsiębiorczości lub innowacji młodych ludzi w łańcuchu dostaw produktów sektora rybołówstwa, rybactwa śródlądowego i akwakultury na obszarze LSR do 2022 roku.

1.1.3. Różnicowanie działalności lub dywersyfikacja zatrudnienia osób mających pracę związaną z sektorem rybactwa w drodze tworzenia lub utrzymania miejsc pracy, nie związanych z podstawową działalnością rybacką na obszarze LSR do 2022 roku.

1.1.4. Podejmowanie lub rozwój działalności gospodarczej wykorzystującej wodny potencjał obszaru rybackiego na obszarze LSR do 2022 roku

2. Poprawa atrakcyjności obszaru LSR do 2022 r.

2.1. Rozbudowa i poprawa standardu infrastruktury turystycznej i rekreacyjne na obszarze LSR do 2022 roku:

2.1.1. Tworzenie, rozwój, wyposażenie infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej, przeznaczonej na użytek publiczny historycznie lub terytorialnie związanych z działalnością rybacką na obszarze LSR do 2022 roku

2.2. Propagowanie rybackiego dziedzictwa kulturowego na obszarze LSR do 2022 r.:

2.2.1. Promowanie, zachowanie lub upowszechnianie rybackiego dziedzictwa kulturowego na obszarze LSR do 2022 r.

2.3. Ochrona zasobów przyrodniczych obszaru LSR do 2022 r.

2.3.1. Wspieranie atutów środowiska wodnego na obszarach rybackich i obszarach akwakultury poprzez działania na rzecz przeciwdziałania kłusownictwu

3. Wsparcie aktywności mieszkańców obszaru LSR do 2022 r.

3.1. Powierzenie społecznościom rybackim ważniejszej roli w rozwoju lokalnym i zarządzaniu lokalnymi zasobami rybołówstwa obszaru LSR do 2022 r.

3.1.1. Wspieranie dialogu społecznego i udziału lokalnych społeczności w badaniu i zarządzaniu zasobami rybołówstwa na obszarze LSR do 2022 r.

3.2. Wsparcie aktywności społeczności rybackiej do 2022 r.

3.2.1. Funkcjonowanie RLGD do 2022 r.

Cele te realizowano dzięki projektom, które uzyskały dofinansowanie w ramach kolejnych naborów, w ocenianym okresie było ich 6, obejmujących operacje dotyczące poszczególnych przedsięwzięć - 27 (tabela 4).

Tabela 4. Nabory do 31.03.2021 r. (I 2017-VIII 2021)

Przedsięwzięcie	Liczba naborów (03.2018-03.2021)	Alokacja - łącznie	Ilość wykorzystanych środków - łącznie
1.1.1	5	1541586	836976,9
1.1.2	6	1424737	720075,9
1.1.3	7	5622834	3130336
1.1.4	6	5848076	4354924
2.1.1	5	3833134	2871498
2.2.1	3	860856,2	323096
2.3.1	3	347717	118160,2
3.1.1	3	448590	194395,1
3.2.1	0	0	836976,9

O efektach podjętych działań świadczą postęp finansowy oraz postęp rzeczowych realizacji LSR.

Działania są realizowane systematycznie, a poziom realizacji poszczególnych celów wskazuje, że nie ma znaczących zagrożeń dla ich osiągnięcia. Do wykorzystania na koniec 2022 roku były jeszcze środki na przedsięwzięcia 1.1.1 i 1.1.2. Oba te rodzaje przedsięwzięć zakładały podejmowanie działań do końca 2022 roku, co powoduje, że istnieje duża szansa na osiągnięcie zamierzeń.

Tabela 5. Postęp finansowy do 31.12.2021

Przedsięwzięcie	Budżet w LSR	Realizacja – pomoc przyznana (w %) na koniec 2020 r.	Realizacja – pomoc przyznana (w %) na koniec 2021 r.
1.1.1 Podnoszenie wartości produktów rybactwa poprzez tworzenie lub rozwijanie łańcucha dostaw produktów sektora rybołówstwa, rybactwa śródlądowego i akwakultury na obszarze LSR do 2022 roku	700.000,00	68,28	73,02
1.1.2 Wspieranie przedsiębiorczości lub innowacji młodych ludzi w łańcuchu dostaw produktów sektora rybołówstwa, rybactwa śródlądowego i akwakultury na obszarze LSR do 2022 roku	500.000,00	75,14	75,14
1.1.3 Różnicowanie działalności lub dywersyfikacja zatrudnienia osób mających pracę związaną z sektorem rybactwa w drodze tworzenia lub utrzymania miejsc pracy, nie związanych z podstawową działalnością rybacką na obszarze LSR do 2022 roku	2.600.000,00	71,34	101,00
1.1.4 Podejmowanie lub rozwój	3.500.000,00	53,96	111.09

Przedsięwzięcie	Budżet w LSR	Realizacja – pomoc przyznana (w %) na koniec 2020 r.	Realizacja – pomoc przyznana (w %) na koniec 2021 r.
działalności gospodarczej wykorzystującej wodny potencjał obszaru rybackiego na obszarze LSR do 2022 roku			
2.1.1 Tworzenie, rozwój, wyposażenie infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej, przeznaczonej na użytek publiczny historycznie lub terytorialnie związanych z działalnością rybacką na obszarze LSR do 2022 roku	3.020.000,00	76,43	94,43
2.2.1. Promowanie, zachowanie lub upowszechnianie rybackiego dziedzictwa kulturowego na obszarze LSR do 2022 roku	1.167.137,24	76,85	140,56
2.3.1 Wspieranie atutów środowiska wodnego na obszarach rybackich i obszarach akwakultury poprzez działania na rzecz przeciwdziałania kłusownictwu	120.000,00	75,11	96,67
3.1.1 Zwiększanie roli społeczności rybackich w rozwoju lokalnym i zarządzaniu lokalnymi zasobami rybołówstwa i działalnością morską	300.000,00	59,03	81,33
3.2.1. Funkcjonowanie LGD	2.100.000,00	84,36	100,08

Miarą realizacji celów jest postęp rzeczowy w odniesieniu do tych celów i przedsięwzięć. Przy tym na poziomie LSR, ze względu na brak przepisów wykonawczych, nie mogły być doprecyzowane poszczególne przedsięwzięcia. W związku z faktem, że przed przyjęciem LSR nie realizowano operacji tego typu, przyjęto, że wartość wyjściowa wskaźników wynosiła 0. Założone wartości poznajemy jednak w sprawozdaniu z realizacji LSR.

Poziom realizacji LSR jest bardzo wysoki. Jedynie w przypadku kilku przedsięwzięć na moment opracowania raportu ewaluacyjnego wskaźniki nie zostały jeszcze w pełni osiągnięte. Tylko jeden ze wskaźników rezultatu ze względu na swoją wartość wymagają szczególnej uwagi. Jest to liczba odbiorców operacji w zakresie rybackiego dziedzictwa kulturowego. Można przyjąć, że jest to związane z wprowadzonymi rygorami i ograniczeniami w związku z pandemią – niemożliwe było organizowanie spotkań, imprez, wydarzeń z udziałem mieszkańców. Faktyczne działania promujące rybackie dziedzictwo kulturowe mogły zatem przypaść dopiero na okres nie objęty ewaluacją.

Tabela 6. Wskaźniki rezultatu – postęp rzeczowy

Lp	Przedsięwzięcie	Wskaźnik	Założona wartość wskaźnika na koniec 2021 roku	Osiągnięta wartość na koniec 2020 r.*	Osiągnięta wartość na koniec 2021 r.*
1.1.	Podnoszenie wartości produktów rybactwa oraz dywersyfikacja dochodów lub zatrudnienia na obszarze LSR do 2022 roku	Liczba utworzonych miejsc pracy (ogółem) w przeliczeniu na pełne etaty średnioroczne	23	109,98%	122,04%
		Liczba utrzymanych miejsc pracy (ogółem) w przeliczeniu na pełne etaty średnioroczne	10	30%	110,0%
		Liczba utworzonych działalności gospodarczych	2	50%	50%
2.1	Rozbudowa i poprawa standardu infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej na obszarze LSR do 2022 roku	Liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	20000	450%	450%
2.2	Propagowanie rybackiego dziedzictwa kulturowego na obszarze LSR do 2022 roku	Liczba odbiorców operacji w zakresie rybackiego dziedzictwa kulturowego	4000	[illegible]	[illegible]
2.3	Ochrona zasobów przyrodniczych obszaru LSR do 2022 r.	Liczba zbiorników i/lub cieków wodnych objętych operacjami w zakresie przeciwdziałania kłusownictwa	3	300,0%	300,0%
3.1	Powierzenie społecznościom rybackim ważniejszej roli w rozwoju lokalnym i zarządzaniu lokalnymi zasobami rybołówstwa obszaru	Liczba odbiorców operacji z zakresu powierzenia społecznościom rybackim ważniejszej roli w rozwoju lokalnym	200	550,0%	550,0%

	LSR do 2022 r.				
3.2	Wsparcie aktywności społeczności rybackiej do 2022 r.	Liczba uczestników szkoleń, spotkań, wydarzeń edukacyjnych, aktywizacyjnych i integracyjnych	3000	21,93%	26,0%
		Liczba utworzonych miejsc pracy (ogółem) w biurze MLGR w przeliczeniu na pełne etaty średnioroczne	3	100,0	100,0
		Liczba odbiorców wydanych, opracowanych publikacji i materiałów informacyjno-promocyjnych	2000	2,5%	102,5
		Liczba uczestników wydarzeń promocyjnych, na których promowano działalność MLGR i obszar LSR	30000	56,67%	56,67%

*na podstawie przyznanych środków

Zwraca uwagę wysoka skuteczność realizacji wskaźników produktu – jeszcze na koniec 2020 roku kilku wskaźników nie udało się osiągnąć. Jednak działania zapoczątkowane w tym okresie, a kontynuowane w 2022 roku pozwoliły na zrealizowanie wszystkich założeń (na poziomie wskaźników produktów).

Tabela 7. Wskaźniki produktu – postęp rzeczowy

Nr	Przedsięwzięcie	Wskaźnik	Założona wartość wskaźnika na koniec 2021 roku	Osiągnięta wartość na koniec 2020 r.*	Osiągnięta wartość na koniec 2021 r.*
1.1.1	Podnoszenie wartości produktów rybactwa poprzez tworzenie lub rozwijanie łańcucha dostaw produktów sektora rybołówstwa, rybactwa śródlądowego i akwakultury na	Liczba operacji w zakresie podnoszenia wartości produktów rybactwa	3	166,67%	200,0%

Nr	Przedsięwzięcie	Wskaźnik	Założona wartość wskaźnika na koniec 2021 roku	Osiągnięta wartość na koniec 2020 r.*	Osiągnięta wartość na koniec 2021 r.*
	obszarze LSR do 2022 roku				
1.1.2	Wspieranie przedsiębiorczości lub innowacji młodych ludzi w łańcuchu dostaw produktów sektora rybołówstwa, rybactwa śródlądowego i akwakultury na obszarze LSR do 2022 roku	Liczba operacji w zakresie łańcucha dostaw, realizowanych przez osoby młode	3	133,33%	133,33%
1.1.3	Różnicowanie działalności lub dywersyfikacja zatrudnienia osób mających pracę związaną z sektorem rybactwa w drodze tworzenia lub utrzymania miejsc pracy, nie związanych z podstawową działalnością rybacką na obszarze LSR do 2022 roku	Liczba operacji w zakresie tworzenia lub utrzymania miejsc pracy, nie związanych z podstawową działalnością rybacką	11	90,91%	154,55
1.1.4	Podejmowanie lub rozwój działalności gospodarczej wykorzystującej wodny potencjał obszaru rybackiego na obszarze LSR do 2022 roku	Liczba operacji w zakresie działalności gospodarczej wykorzystującej wodny potencjał obszaru	16	93,75%	143,75%
2.1.1	Tworzenie, rozwój, wyposażenie infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej, przeznaczonej na użytek publiczny historycznie lub	Liczba stworzonych, rozwiniętych lub wyposażonych obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	15	120%	146,67%

Nr	Przedsięwzięcie	Wskaźnik	Założona wartość wskaźnika na koniec 2021 roku	Osiągnięta wartość na koniec 2020 r.*	Osiągnięta wartość na koniec 2021 r.*
	terytorialnie związanych z działalnością rybacką na obszarze LSR do 2022 roku				
2.2.1	Promowanie, zachowanie lub upowszechnianie rybackiego dziedzictwa kulturowego na obszarze LSR do 2022 roku	Liczba zrealizowanych projektów współpracy narodowej	1	100,0%	100,00%
		Liczba operacji w zakresie rybackiego dziedzictwa kulturowego	6		166,67
		Liczba zrealizowanych projektów współpracy	1	Nd	300,0%
2.3.1	Liczba operacji w zakresie rybackiego dziedzictwa kulturowego	Liczba operacji w zakresie przeciwdziałania kłusownictwu	1	183,33%	200,0%
3.1.1	Pomoc na realizację operacji polegającej na powierzeniu społecznościom rybackim ważniejszej roli w rozwoju lokalnym i zarządzaniu lokalnymi zasobami rybołówstwa i działalnością morską obejmuje wspieranie dialogu społecznego i udziału lokalnych społeczności w badaniu i zarządzaniu zasobami rybołówstwa na obszarze LSR do 2022 roku	Liczba operacji z zakresu powierzenia społecznościom rybackim ważniejszej roli w rozwoju lokalnym	2	100%	200,0%
		Liczba zrealizowanych projektów współpracy	1	300,00%	300,0%
		Liczba uczestników wydarzeń promocyjnych, na których promowano działalność MLGR i obszar LSR	30000	56,67%	nd
3.2.1	Funkcjonowanie RLGD do 2022 r.	Liczba przeprowadzonych szkoleń, spotkań, wydarzeń edukacyjnych,	55	134,50%	129,09

Nr	Przedsięwzięcie	Wskaźnik	Założona wartość wskaźnika na koniec 2021 roku	Osiągnięta wartość na koniec 2020 r.*	Osiągnięta wartość na koniec 2021 r.*
		aktywizacyjnych i integracyjnych			
		Liczba osób/podmiotów, którym udzielono indywidualnego doradztwa	139	125,0%	161,87
		Liczba wydanych, opracowanych publikacji i materiałów informacyjno-promocyjnych	4	125,0%	125,0
		Liczba wydarzeń promocyjnych, na których promowano działalność MLGR i obszar LSR	20	125,0%	125,0

*na podstawie przyznanych środków

Wpływ poziomu realizacji programu na cele główne i szczegółowe LSR

Ogólna ocena wpływu realizacji przedsięwzięć na cele główne i szczegółowe LSR wymaga odniesienia do kluczowych danych wskazujących na kondycję społeczną i ekonomiczną obszaru, w tym w szczególności, jak zmieniła się sytuacja na rynku pracy (liczba bezrobotnych), sytuacja ekonomiczna mieszkańców (poziom aktywności ekonomicznej ludności, liczba osób korzystających ze wsparcia socjalnego), czy wyhamowały negatywne trendy społeczne (saldo migracji, wykluczenie społecznych seniorów). Należy przy tym przyjąć, że część podjętych działań przyniesie korzystne zmiany dopiero w dłuższej perspektywie czasowej.

Realizacja LSR ma służyć poprawie jakości życia i zwiększaniu możliwości zaspokajania potrzeb życiowych przez mieszkańców na terenie własnej gminy. Jednak nie należy oczekiwać, że zmiany te przełożą się (zwłaszcza w krótkiej perspektywie) na strukturę demograficzną gmin, w których jest ona wdrażana. Wpływ ten mógłby polegać na zmniejszeniu salda migracji, zmiany ich profilu na migracje wewnętrzne (w obrębie gminy), niepogłębianiu się poziomu obciążenia demograficznego, dzięki zatrzymaniu w gminach osób młodych zakładających tam rodziny.

Zauważalne było zmniejszanie się liczby mieszkańców w większości gmin (wyjątkiem są tu gminy: Będzino i Biesiekierz) przy jednoczesnym postępującym starzeniu się ludności, co przy ujemnym przyroście naturalnym powoduje kurczenie się grupy mieszkańców w wieku

produkcyjnym, do których kierowano istotną część działań. W większości gmin obserwujemy, że spadek liczby ludności skorelowany jest z ujemnym saldem migracji (więcej osób wyjeżdża niż się osiedla), ale także zwiększającym się udziałem osób w wieku powyżej 65 roku życia w ogóle populacji.

Tam, gdzie liczba ludności wzrosła (Będzino, Biesiekierz), jest to efekt pozytywnego salda migracyjnego (Będzino) lub – więcej osób się osiedliło niż opuściło gminę lub dodatniego przyrostu naturalnego (Biesiekierz).

W wyraźnie trudniejszej sytuacji demograficznej jest gmina Połczyn Zdrój - tu nie tylko ubywa mieszkańców, ale ubywa ich głównie kosztem grupy osób w wieku produkcyjnym. Wzrasta tu udział osób powyżej 65 roku życia w ogóle ludności. Niski poziom pozytywnego salda migracji i jednocześnie ujemny przyrost naturalny to łącznie sygnał, że procesy starzenia się tej społeczności jest bardziej dynamiczny niż w pozostałych gminach.

Tabela 8. Sytuacja demograficzna gmin objętych LSR w 2020 roku

Wskaźnik kondycji gminy		Liczba ludności	Odsetek osób w wieku 65 lat + (%)	Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym (liczba osób)	Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi (liczba osób w wieku poprodukcyjnym przypadająca na liczbę osób w wiek u produkcyjnym)	Współczynnik feminizacji (liczba kobiet w porównaniu z liczbą mężczyzn)	Saldo migracji	Przyrost naturalny na 1000 ludności
Będzino	2017	8634	13,8	57,2	19,5	101	-28	-3
	2020	8639	16,5	62,3	24,1	102	7	-33
	różnica	5	2,7	5,1	4,6	1	35	-30
Białogard	2017	7682	12,9	52,8	18	94	-46	4
	2020	7543	14,8	56	21,1	94	1	-15
	różnica	-139	1,9	3,2	3,1	0	47	-19
Biesiekierz	2017	6829	12,4	55,6	17,3	99	98	21
	2020	7199	14,3	58,7	20,51	98	84	-24
	różnica	370	1,9	3,1	3,21	-1	-14	-45
Dygowo	2017	5647	14,5	60,1	20,7	102	5	-14
	2020	5609	16,7	63,4	24,3	102	20	-34
	różnica	-38	2,2	3,3	3,6	0	15	-20
Karlino	2017	9182	13,8	59	19,7	102	-48	-7
	2020	9093	16	63,5	23,5	103	-19	-24
	różnica	-89	2,2	4,5	3,8	1	29	-17
Mielno	2017	4951	18,5	59	26,7	106	5	-25

Wskaźnik kondycji gminy		Liczba ludności	Odsetek osób w wieku 65 lat + (%)	Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym (liczba osób)	Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi (liczba osób w wieku poprodukcyjnym przypadająca na liczbę osób w wiek u produkcyjnym)	Współczynnik feminizacji (liczba kobiet w porównaniu z liczbą mężczyzn)	Saldo migracji	Przyrost naturalny na 1000 ludności
	2020	4881	20,5	67,6	30,5	107	68	-42
	różnica	-70	2	8,6	3,8	1	63	-17
Połczyn Zdrój	2017	15417	17,9	61,9	25,9	104	-86	-41
	2020	14998	20,4	67,2	30,6	104	-37	-102
	różnica	-419	2,5	5,3	4,7	0	49	-61
Tychowo	2017	6809	14,1	58,8	20,2	100	-48	-3
	2020	6718	15,3	63,7	22,4	100	-22	-1
	różnica	-91	1,2	4,9	2,2	0	26	2

We wszystkich gminach tworzących LGD obserwujemy wiele pozytywnych zjawisk społecznych. Są to w szczególności: zmniejszenie liczby osób zależnych od pomocy społecznej (wszystkie gminy) i spadek bezrobocia w większości gmin (wyjątkami są tu gminy: Będzino, Biesiekierz i Mielno).

Istotne jest w szczególności współwystępowanie tych dwóch zjawisk, oznacza ono bowiem, że zmniejszenie liczby osób bezrobotnych nie miało miejsca (wyłącznie) z powodu wyjścia z rejestrów bezrobocia po to, żeby zacząć korzystać z innych niezarobkowych źródeł utrzymania.

Gmina Będzino odnotowała najwyższy spadek liczby osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej - w 2017 roku osób objętych taką pomocą było 1191, a w roku 2020 już tylko 535 osób, co oznacza wzrost skuteczności działań gminy na tym polu o 55% w badanym okresie.

Do pozytywnych zjawisk trzeba też zaliczyć fakt, że w większości gmin (wyjątkiem jest jedynie Tychowo) spadła liczba rzeczywista bezrobotnych kobiet. Zmniejszył się też ich udział w ogóle bezrobotnych. Tu wyjątkiem jest gmina Połczyn Zdrój – tu udział kobiet wśród osób bezrobotnych wzrósł o 4%. We wszystkich gminach spadł udział osób w wieku 50+ w ogóle bezrobotnych (przy tym zmiana w gminie Białogard jest nieznaczna) oraz osób długotrwale bezrobotnych. Niepokojące zjawiska dotyczą jednak nadal osób młodych (poniżej 25 lat i poniżej 30 lat). Jedynie w gminach Białogard i Biesiekierz ich udział w ogóle bezrobotnych zmalał, a w gminie Połczyn Zdrój nie uległ zmianie. W pozostałych gminach udział młodych osób w ogóle bezrobotnych wzrósł w ostatnich 3 latach.

Tabela 9. Sytuacja społeczna gmin objętych LSR w 2020 roku

Wskaźnik kondycji gminy		Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności (liczba osób na 10 tys. mieszkańców)	Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym (%)	Bezrobocie - ogółem	Bezrobocie – kobiety	Bezrobocie - mężczyźni	Bezrobocie - do 25 roku życia	Bezrobocie - do 30 roku życia	Bezrobocie - powyżej 50 roku życia	Bezrobocie - długotrwale bezrobotni
Będzino	2017	1191	6,7	360	230	140	32	70	118	209
	2020	535	7,6	406	206	200	50	96	118	196
	różnica	-656	0,9	46	-24	60	18	26	0	-13
Białogard	2017	1014	11,2	564	326	238	82	162	165	351
	2020	612	10,9	526	286	240	66	141	148	321
	różnica	-402	-0,3	-38	-40	2	-16	-21	-17	-30
Biesiekierz	2017	671	5,2	227	131	96	29	46	73	116
	2020	394	5,2	235	125	110	16	49	70	130
	różnica	-277	0	8	-6	14	-13	3	-3	14
Dygowo	2017	341	3,3	116	73	43	15	33	37	47
	2020	274	3	103	52	51	18	37	25	7
	różnica	-67	-0,3	-13	-21	8	3	4	-12	-40
Karlino	2017	976	10,5	604	343	261	78	151	172	394
	2020	738	10,6	590	331	259	82	161	152	343
	różnica	-238	0,1	-14	-12	-2	4	10	-20	-51
Mielno	2017	390	6,4	199	109	90	11	26	73	101
	2020	298	6,9	201	108	93	25	42	65	100
	różnica	-92	0,5	2	-1	3	14	16	-8	-1
Połczyn Zdrój	2017	1112	8,6	815	427	388	92	208	198	468
	2020	784	8,2	740	420	320	88	194	176	385
	różnica	-328	-0,4	-75	-7	-68	-4	-14	-22	-83
Tychowo	2017	2140	11,9	510	266	244	66	126	155	332
	2020	1254	12,2	499	271	228	67	132	121	321
	różnica	-886	0,3	-11	5	-16	1	6	-34	-11

Przejawem poprawy sytuacji gospodarczej w badanych gminach są natomiast spadające poziom bezrobocia i poziom zależności od środowiskowej pomocy społecznej. Zauważmy, że we wszystkich gminach między 2017 a 2019 rokiem poziom bezrobocia obniżył się (chociaż pozostaje niebezpiecznie wysoki w gminach Białogard, Karlino, Tychowo). Spadła też liczba osób zależnych od pomocy społecznej (w największym stopniu w gminie Będzino). Nie ma relacji między liczbą nowozarejestrowanych firm, a spadkiem poziomu bezrobocia. Łącznie w 2019 roku (GUS nie publikuje danych za pozostałe lata, w których realizowana była LSR) powstały 42 przedsiębiorstwa z sekcji C (przetwórstwo przemysłowe), a zatem takie, które mogły być związane z rybołówstwem. To niewątpliwie pozytywne zmiany. Ze względu na to, że zmiany te miały różny poziom w różnych gminach, należy przyjąć, że nie działy się jedynie pod wpływem czynników makrogospodarczych (ogólna poprawa koniunktury gospodarczej), ale także pod wpływem działań podejmowanych na poziomie lokalnym (w tym w ramach LSR) oraz cech tych gmin kształtowanych przez poprzednie dekady.

Poniżej przywołujemy także dane dotyczące zwiększenia całorocznych liczby miejsc noclegowych – pozytywne zmiany obserwujemy w gminach Będzino, Biesiekierz i Mielno. Należy jednak podkreślić, że statystyki GUS w tym wymiarze **nie oddają rzeczywistych zmian**, bowiem odnotowywane są miejsca noclegowe wyłącznie w obiektach oferujących nie mniej niż 10 miejsce noclegowych.

Tabela 10. Przedsiębiorczość w gminach objętych LSR w 2020 roku

Wskaźnik kondycji gminy		Liczba nowozarejestrowanych firm (liczba firm)	W tym sekcja C – przetwórstwo przemysłowe	W tym rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo, rybactwo	Obiekty noclegowe – ogółem	Liczba miejsc noclegowych ogółem (całorocznych)	
Będzino	2017	83	-	0	3	56	(10)
	2020	76	2	1	5	268	(164)
	różnica	-7		1	2	212	(154)
Białogard	2017	82	-	4	1	53	(53)
	2020	78	3	2	1	53	(53)
	różnica	-4		-2	0	0	(0)
Biesiekierz	2017	88	-	2	0	0	
	2020	73	12	0	1	154	(154)
	różnica	-15		-2	1	154	(154)
Dygowo	2017	41	-	1	1	15	
	2020	30	3	1	0	0	
	różnica	-11		0	-1	-15	
Karlino	2017	63	-	2	1	92	

Wskaźnik kondycji gminy		Liczba nowozarejestrowanych firm (liczba firm)	W tym sekcja C – przetwórstwo przemysłowe	W tym rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo, rybactwo	Obiekty noclegowe – ogółem	Liczba miejsc noclegowych ogółem (całorocznych)	
	2020	72	3	0	0	0	
	różnica	9		-2	-1	-92	
Mielno	2017	131	-	0	233	18243	(3882)
	2020	128	2	1	214	18764	(4014)
	różnica	-3		1	-19	521	(132)
Połczyn Zdrój	2017	116	-	4	6	390	(350)
	2020	96	8	1	6	406	(310)
	różnica	-20		-3	0	16	(660)
Tychowo	2017	46	-	4	bd	bd	bd
	2020	34	2	2	bd	bd	bd
	różnica	-12		-2	bd	bd	bd

Tabela 11. Infrastruktura turystyczna w gminach objętych LSR w 2020 roku *

Wskaźnik kondycji gminy	Będzino		Mielno		Połczyn Zdrój	
	2017	2020	2017	2020	2017	2020
Liczba miejsc noclegowych - pensjonaty			415 (101)	444 (184)	-	54 (54)
Liczba miejsc noclegowych ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe			1062 (400)	943 (441)		
Liczba miejsc noclegowych – ośrodki wczasowe			9849 (1702)	10610 (1522)		
Liczba miejsc noclegowych -ośrodki kolonijne			140	81	120 (80)	120 (40)
Liczba miejsc noclegowych -zakłady uzdrowiskowe					239 (239)	201 (201)
Liczba miejsc noclegowych -kwatery agroturystyczne			30	30	16 (16)	16 (0)
Liczba miejsc noclegowych – obiekty krótkotrwałego zakwaterowania: pokoje gościnne, kempingi, pola biwakowe	56 (10)	114 (10)	16184 (2377)	16613 (2283)	390 (350)	352 (256)

*Dane w nawiasach odnoszą się do miejsc całorocznych

Podsumowując, w okresie realizacji LSR zmieniała się sytuacja demograficzna, społeczna i gospodarcza gmin:

Gmina	Pozytywne zmiany	Negatywne zmiany
Będzino	Znaczący spadek liczby osób zależnych od pomocy społecznej Spadek liczby osób bezrobotnych, w tym w szczególności długotrwale bezrobotnych Dodatnie saldo migracji Wysoki poziom przedsiębiorczości	Utrzymujący się wysoki poziom bezrobocia wśród osób do 25 r.ż. Szybki proces starzenia się Ujemny przyrost naturalny
Białogard	Znaczący spadek liczby osób zależnych od pomocy społecznej Nieznaczny spadek bezrobocia, w tym mniejszy udział osób młodych w ogóle bezrobotnych	Spadek liczby ludności mimo dodatniego salda migracji Niezmienna sytuacja osób starszych na rynku pracy Problemy rynku pracy podobnie odczuwalne dla osób powyżej 50 r.ż i poniżej 30 r.ż
Biesiekierz	Bardzo wysoki spadek liczby osób zależnych od pomocy społecznej	Umiarkowany spadek poziomu bezrobocia wśród osób do 25 r.ż

Gmina	Pozytywne zmiany	Negatywne zmiany
	Wzrost liczby ludności pod wpływem migracji Wysoki poziom przedsiębiorczości	Ujemny przyrost naturalny, współczynnik feminizacji na poziomie zbliżającym się do poziomu zagrażającemu dalszemu przyrostowi naturalnemu
Dygowo	Umiarkowany spadek liczby osób zależnych od pomocy społecznej Bardzo duży spadek poziomu bezrobocia wśród osób powyżej 50 r.ż.	Spadek bezrobocia niepowiązany ze wzrostem liczby osób pracujących Spadek liczby ludności będący skutkiem bardzo niskiego przyrostu naturalnego
Karlino	Spadek liczby osób zależnych od pomocy społecznej	Relatywnie mały spadek liczby osób zależnych od pomocy społecznej. Nadal wysoki poziom bezrobocia wśród osób powyżej 50 r.ż, wysoki poziom bezrobocia długotrwałego Spadek liczby osób pracujących – ryzyko trwałej zależności od pomocy społecznej dla ok. 12% mieszkańców Duże ubytki ludności, w tym kobiet, spadek przyrostu naturalnego przy jednoczesnym wzroście udziały osób 65+ w populacji
Mielno	Bardzo duży spadek zależności od pomocy społecznej Wysoka aktywność społeczna	Niewielkie zmiany dotyczące osób długotrwale bezrobotnych i osób do 25 r.ż Kumulacja negatywnych procesów demograficznych – gwałtowne starzenie się społeczności (częściowo pod wpływem migracji)
Połczyn Zdrój	Relatywnie powolny proces starzenia się Spadek liczby osób długotrwale bezrobotnych i ich udziału w ogóle bezrobotnych Rozwój przedsiębiorczości, w tym zwiększenie liczby miejsc noclegowych	Wzrost udziału kobiet oraz osób w wieku poniżej 30 r.ż w ogóle bezrobotnych

Gmina	Pozytywne zmiany	Negatywne zmiany
Tychowo	Duży spadek zależności od pomocy społecznej Szczególnie duży spadek bezrobocia wśród osób w wieku 50+	Duży spadek bezrobocia przy jednoczesnym ubytku osób pracujących wskazuje na przejście części osób z rejestrów bezrobocia do systemu emerytalnego Przewaga negatywnych procesów demograficznych Niska aktywność społeczna

Niwelowanie różnic wewnątrz obszaru LSR

Podczas ewaluacji analizie poddano rozmieszczenie geograficzne przyznanych dotacji. Szczególną uwagę zwraca fakt, że najbardziej aktywne w pozyskiwaniu funduszy były osoby i podmioty funkcjonujące w gminie Mielno. Nie ma takiej gminy, w której nie realizowano by w ogóle działań, ale w części z nich (np. Białogard, Karlino, Dygowo) ożywienie wśród potencjalnych beneficjentów nastąpiło dopiero w ostatnich dwóch latach. Trzeba to zapewne wiązać z aktywnością informacyjno-promocyjną MLGR.

Tabela 12. Rodzaje realizowanych działań w podziale na gminy – liczba projektów realizowanych w poszczególnych gminach.

Przedsięwzięcie/gmina	Będzino	Białogard	Biesiekierz	Dygowo	Karlino	Mielno	Połczyn Zdrój	Tychowo
1.1.1	2	0	0	1	0	8	0	1
1.1.2	1	0	1	0	0	7	0	0
1.1.3	1	3	0	0	1	10	0	0
1.1.4	3	2	2	1	1	12	1	0
2.1.1.	5	2	1	1	2	1	2	3
2.2.1.	2	0	1	0	2	4	0	0
2.3.1.	1	1	1	1	1	1	1	1
3.1.1.	0	0	0	0	0	1	1	0
3.2.1	0	0	0	0	0	0	0	0
razem	15	8	6	4	7	44	5	5

Rekomendacje

Warto w kolejnym okresie realizacji LSR zadbać, aby w gminach, w których wyraźnie niższa jest aktywność mieszkańców podejmować działania w partnerstwie gmin z mieszkańcami lub samego stowarzyszenia z mieszkańcami. Pozwoliłoby to na stopniowe nabywanie umiejętności pozyskiwania środków, ale także aktywizację mieszkańców.

Spis tabel i wykresów

Tabela 1. Członkowie MLGR według sektorów – stan na 31.03.20 8

Tabela 2. Realizacja celów informacyjno-promocyjnych 14

Tabela 3. Logika wyznaczonych celów szczegółowych i przedsięwzięć LSR 22

Tabela 4. Nabory do 31.03.2021 r. 26

Tabela 5. Postęp finansowy do 31.12.2021 26

Tabela 6. Wskaźniki rezultatu – postęp rzeczowy 28

Tabela 7. Wskaźniki produktu – postęp rzeczowy 29

Tabela 8. Sytuacja demograficzna gmin objętych LSR w 2020 roku 33

Tabela 9. Sytuacja społeczna gmin objętych LSR w 2020 roku 35

Tabela 10. Przedsiębiorczość w gminach objętych LSR w 2020 roku 36

Tabela 11. Infrastruktura turystyczna w gminach objętych LSR w 2020 roku (obiekty z min. 10 miejscami noclegowymi)* 38

Tabela 12. Rodzaje realizowanych działań w podziale na gminy – liczba projektów realizowanych w poszczególnych gminach 40

Wykres 1. Wyniki ankiety oceniającej funkcjonowanie biura stowarzyszenia MLGR (N=112) 11

Wykres 2. Wyniki ankiety oceniającej szkolenia organizowane przez MLGR (N=23) 15